

Smlouva o společnosti a Tichá společnost

Anotace: V řadě případů nemusí dostačovat úsilí, popř. ani majetek jednotlivé osoby k potřebnému účelu a je vhodné, aby se osoby sdružily k činností nebo věcí, a to bez vzniku další osoby. To umožňuje uzavření smlouvy o společnosti. Smlouvou o tiché společnosti se pak tichý společník zavazuje k vkladu, kterým se bude podílet po celou dobu trvání společnosti na podnikání podnikatele a podnikatel se zavazuje platit tichému společníkovi podíl na zisku. Uzavřením smlouvy o tiché společnosti nevznikne obchodní společnost, ani se tím tichý společník nestane podnikatelem, neprovádí se zápis do obchodního rejstříku; vznikne smluvní vztah mezi stranami smlouvy.

Klíčová slova: právo, občanské právo, občanský zákoník, smlouva, společnost, tichá společnost.

Smlouva o společnosti

Občanský zákoník upravuje danou problematiku v ustanoveních § 2716 až § 2746 pod nadpisem Společnost. Společnost nemá právní osobnost (právní subjektivitu), co lze dovodit z ustanovení § 20 odst. 1 občanského zákoníku, který určuje, že právnická osoba je organizovaný útvar, o kterém zákon stanoví, že má právní osobnost, nebo jehož právní osobnost zákon uzná. Toto u této společnosti nenastává. Připomeňme též, že společnost podle § 2716 a násl. nelze ztotožnit s obchodními společnostmi podle zák. č. 90/2012 Sb.

Společnost vzniká, zaváže-li se smlouvou několik osob sdružit se jako společníci za společným účelem činnosti nebo věci. Pokud bylo ujednáno sdružení majetku, vyžaduje se k platnosti smlouvy soupis vkladů společníků. Tento soupis musí být společníky podepsaný. Vyvratitelnou domněnkou je určeno, že se má za to, sdruženo bylo jen to, co uvádí soupis. Jestliže by soupis nebyl podepsán, lze uvažovat o tom, že půjde o neplatnost relativní a neplatnost by musel uplatňovat účastník smluvního vztahu. Přitom, co se týká soupisu věcí, pokud by tomu mělo být jinak, pak by domněnku musel vyvracet ten, který by tvrdil něco jiného. Vkládá-li společník do společnosti věci, použijí se přiměřeně ustanovení o koupi. Pokud vkládá jen právo věc užívat, použijí se přiměřeně ustanovení o nájmu. Jestliže by se pak vkládalo právo věc používat, použije se přiměřeně ustanovení o pachtu. Jde-li o závazek společníka k činnosti pro společnost, použijí se přiměřeně ustanovení o díle nebo o příkazu. Strany si však mohou tyto otázky dohodnout jinak, nejde o úpravu kogentní.

Společník může vložit do společnosti věc, soubor věcí i věc hromadnou, jako je obchodní závod, nebo která tvoří veškerý majetek společníka (vč. dluhů). Vloží-li společník do společnosti veškeré svoje jmění, určuje vyvratitelná domněnka, že se má za to, že se jedná o jmění přítomné k účinnosti smlouvy. Ujednání o tom, že vklad společníka zahrnuje i jeho budoucí majetek, se nevztahuje na majetek nabytý dědictvím, ledaže to bylo výslovně ujednáno. Vklad tedy nemůže zahrnovat majetek v budoucnu nabytý dědictvím. I zde se však strany mohou dohodnout jinak.

Jestliže se vkládají peníze a zužitkatelné věci, jakož i věci podle druhu, stávají se spoluvlastnictvím společníků, kteří vklady přispěli. Jiné věci se stávají jejich spoluvlastnictvím jen tehdy, byly-li oceněny penězi. Spoluvlastnictví individuálně určených věcí je tedy obligatorně založeno oceněním těchto věcí. Spoluvlastnické podíly společníků se určí poměrem hodnot majetku, který každý společník vlastní.

K jinému předmětu vkladu nabývají společníci právo bezplatného požívání. Spoluvlastnictví se pak nevztahuje na společníka, který přispívá svojí činností, má však právo na podíl ze zisku a právo užívat věci vložené do společnosti. Nemá však právo tyto věci požívat ani se nestává spoluvlastníkem.

Společníci, kteří provedli vklad zužitelnými a zastupitelnými věcmi, event. nezastupitelnými věcmi, které byly oceněny, se bez dalšího stávají spoluvlastníky těchto věcí. V případě vložených nezastupitelných a neoceněných věcí zůstává vlastnictví beze změny původnímu vlastníku. Ostatní společníci, kteří do společnosti vložili majetek, mají k takovým věcem požívací právo.

Ten, kdo se zavázal přispět společnosti jen činností, není povinen k jinému příspěvku a ten, kdo se zavázal přispět jen majetkem, není povinen přičinit se o dosažení společného účelu jiným způsobem. Přitom společníka nelze nutit, aby přispěl více, než se zavázal. Jestliže by se však změnily poměry tak, že společného účelu nelze bez zvýšení příspěvku dosáhnout, může ten, kdo není ochoten svůj příspěvek zvýšit ze společnosti vystoupit, anebo z ní být vyloučen.

Společníci si výši vkladů a jejich poměru mají dohodnout. Jestliže by však dohodli jen to, co bude celkově do společnosti vloženo, t. j. jaká bude celková hodnota a nedohodli by více, pak platí, že každý z nich přispěje rovným dílem.

O dosažení společného účelu se všichni společníci přičinují zpravidla stejnou měrou. Zařídil-li společník společnou záležitost v dobré víře, má právo na náhradu nákladů jako příkazník.

Činy pro společnost škodlivé jsou společníkovi zakázány. Je stanoven i zákaz konkurence. Společník nesmí bez souhlasu ostatních společníků činit na vlastní nebo cizí účet nic, co má vzhledem ke společnému účelu konkurenční povahu. Pokud by společník něco takového činil, mohou se společníci domáhat toho, aby se tento společník takového jednání zdržel. Jestliže šlo o jednání společníka na vlastní účet, mohou se ostatní společníci domáhat toho, aby bylo jednání společníka prohlášeno za jednání na společný účet.

Jednal-li by společník na cizí účet, mohou se ostatní společníci domáhat toho, aby jim bylo ve prospěch společného účtu postoupeno právo na odměnu nebo jim byla vydána odměna již poskytnutá. Tato práva je však třeba uplatňovat včas, jinak dojde k prekluzi. Práva zanikají, pokud nebyla uplatněna v subjektivní lhůtě do tří měsíců ode dne, kdy se podnikatel o jednání dozvěděl, nejpozději však v objektivní lhůtě, nejpozději rok ode dne, kdy k jednání došlo.

Společníci si ve smlouvě o společnosti mají možnost určit výši svých podílů na majetku nabytém za trvání společnosti a na jejím zisku. Neurčí-li smlouva tento poměr na zisku i ztrátě společnosti, pak jsou jejich podíly stejné. Pokud smlouva určila poměr jen na majetku, anebo jen na zisku nebo ztrátě, platí poměr i pro výslovně neurčené případy.

Občanský zákoník obsahuje i ustanovení o rozhodování ve společnosti. Tato úprava patří mezi ta ustanovení úpravy společnosti, která jsou dispozitivní. Rozhodování o záležitostech společnosti se přijímají většinou hlasů. Každý společník, není-li dohodnuto jinak, má jeden hlas. Pokud by se měnila společenská smlouva, musí být rozhodnutí jednomyslné, a to nevyplývá-li z některého ustanovení zákona jinak např. při vyloučení společníka. Jestliže by však bylo dohodnuto nebo rozhodnuto tak, že by to bránilo některému společníku v rozhodování, pak by takové ujednání nebo rozhodnutí nemělo právní účinky.

Občanský zákoník upravuje i správu společnosti. Může být praktické, aby si společníci rozdělili působnosti při správě společnosti. Pokud by tak neučinili, je každý společník, vzhledem k těmto záležitostem, příkazníkem ostatních společníků. Žádný společník však nesmí o své vůli podstatně měnit stav nebo účel společného majetku bez zřetele výhodnosti takové změny.

Správou společných věcí nemusí společníci pověřit jen některého společníka; pověřit mohou i třetí osobu. Společník, který není oprávněn ke správě, nesmí nakládat se společným majetkem. Pokud tak však učiní vůči třetím osobám a třetí osoba je v dobré víře, pak se nelze dovolávat neplatnosti takového jednání. Pokud by nastala situace, že by bylo pověřeno více

správce, aniž by byla upravena jejich působnost, jedná každý z těchto správců v záležitostech společnosti samostatně.

Je-li ve společnosti ustanoven správce, vede správce účty a přehled o majetkových poměrech společnosti. Společníkům podává pravidelné vyúčtování majetku společnosti včetně příjmů a výdajů, jakož i zisku anebo ztráty, a to nejméně jednou za kalendářní rok, nejpozději do dvou měsíců po jeho ukončení. Správce musí též vést předepsané evidenci tehdy, pokud společnost v daném případě takové evidenci podléhá. Jde především o vedení účetnictví.

Každý společník má přitom práva na nezbytné informace o společnosti. Může se tedy, i když nevykonává správu, přesvědčit o hospodářském stavu společnosti, přezkoumat účetní záznamy a jiné doklady. Má právo být informován o společných záležitostech. Nesmí však při uplatňování těchto práv rušit provoz společnosti víc, než je nutné, ani nesmí bránit ostatním společníkům při uplatňování jejich stejného práva. Toto ustanovení je kogentní. Zákon totiž upravuje, že pokud by si společníci v této otázce upravili něco jiného, nepřihlíží se k tomu.

Občanský zákoník řeší i práva a povinnosti společníků ke třetím osobám. Z dluhů vzešlých ze společné činnosti jsou společníci zavázáni vůči třetím osobám společně a nerozdílně. Odchylné ujednání v tomto nebude možné, neboť nelze přijímat ujednání v neprospěch třetích osob.

Společnost je sdružením konkrétních osob (podle dřívějších právních úprav se jednalo o smlouvu o sdružení), nevzniká však nová osoba, t. j. jak jsme již uvedli, nemá právní osobnost (právní subjektivitu). Nejedná tedy žádná nová právnická osoba, jednání v záležitostech společnosti je však pochopitelně možné. Jedná-li společník ve společné záležitosti s třetí osobou, považuje se za příkazníka všech společníků. Jestliže by si společníci ujednali něco jiného, nelze to namítnout vůči třetí osobě, která jedná v dobré víře. Jestliže by však nastala situace, že by jednal společník za společné záležitosti s třetí osobou vlastním jménem, mohou ostatní společníci uplatňovat práva z toho vzniklá, třetí osoba je však zavázána jen vůči tomu, kdo s ní právně jednal. To pochopitelně neplatí, bylo-li třetí osobě známo, že společník jedná na účet společnosti.

Občanský zákoník upravuje i takový případ, pokud by někdo předstíral, že je společníkem a nebyl by jím. Tehdy jsou skuteční společníci z jeho jednání vůči třetí osobě zavázáni společně s ním, ale jen tehdy pokud:

- některý ze společníků dal k omylu třetí osoby podnět, nebo
- společníci mohli při vynaložení potřebné péče takový omyl předvídat, ale žádný z nich neučinil opatření, aby se uvedení třetí osoby v omyl zabránilo (viz ustanovení § 2738, odst. 1 obč. zák.). Tato úprava se však nepoužije, nebyla-li třetí osoba v dobré víře (§ 2738, odst. 2), pak je předstírající osoba zavázána sama.

Zákon upravuje i zánik členství. Společník může podle zákona ze společnosti „vystoupit“, protože však společnost není osobou, ale jde o společenství, jde fakticky obsahově o výpověď. Společník může ze společnosti vystoupit, a to i když bylo trvání společnosti sjednáno na dobu určitou. Nesmí to učinit v nevhodné době nebo k újmě ostatních společníků, z vážných důvodů (např. zdravotních) však může společník vystoupit kdykoli. Vystoupení musí být sděleno ostatním společníkům, ledaže by bylo dohodnuto jinak, např. že k němu dojde doručením správcí.

Občanský zákoník upravuje i možné vyloučení společníka, jde o změnu smlouvy. Z logiky věci však nebude třeba souhlasu vylučovaného společníka, i když jinak ke změně smlouvy obecně, je třeba souhlasu všech společníků.

Poruší-li společník povinnost ze smlouvy podstatným způsobem, může být vyloučen. Vyloučen může být rovněž:

- bylo-li o jeho majetku zahájeno insolvenční řízení na jeho návrh,
- přistoupil-li společník k návrhu na zahájení insolvenčního řízení, ve kterém se řeší jeho úpadek nebo hrozící úpadek, nebo
- bylo-li v insolvenčním řízení rozhodnuto o úpadku společníka.

Pokud by došlo k omezení společníka ve svéprávnosti, není to obecně důvodem pro vyloučení společníka. Může se tak stát jen tehdy, je-li tento stav na újmu společnosti.

Zanikne-li členství společníka ve společnosti, provede se vypořádání. Společník má právo, aby mu bylo vyúčtováno a vydáno vše, co mu ke dni zániku členství náleží. Podíl na majetku nabytém za trvání společnosti se mu vyplátí v penězích. Individuálně určené věci, které nebyly oceněné a k nimž měli ostatní společníci poživací právo, se společníkovi vrátí (viz ustanovení § 2741 občanského zákoníku).

Při zániku členství je pak zavázán i společník. Vyúčtuje a vyrovná ostatním společníkům vše, k čemu byl společností zavázán.

Při úmrtí některého ze společníků se dědic společníkem nestává, ledaže by bylo dohodnuto něco jiného. Dědic má však právo na vyúčtování a vydání všeho co ke dni zániku členství náleží (§ 2741 občanského zákoníku se použije obdobně).

Bylo-li ujednáno, že společenská smlouva platí i pro dědice, vstoupí dědic do společnosti namísto zůstavitele. Takovým ustanovením však nelze vázat dědice dědiců. Není-li dědic schopen vykonávat pro společnost činnost, k níž se zůstavitel zavázal, může mu být snížena přiměřená část podílu. Jde o zvláštní úpravu a dědic se na rozdíl od obecné úpravy dědictví nevyhne členství ve společnosti, a to ani odmítnutím dědictví. Může však dojít následně k jeho vystoupení ze společnosti, za podmínek určených pro vystoupení ze společnosti, event. může následně dojít k jeho zániku členství jiným zákonem předvídaným způsobem (viz výše).

Právní úprava obsahuje i ustanovení o zániku společnosti (t. j. § 2744 až § 2746 občanského zákoníku). Společnost zaniká, dohodnou-li se o tom společníci, splní-li se podmínky ujednané ve smlouvě, uplyne-li doba, na kterou byla společnost ujednána, dosáhne-li se účelu, k němuž byla společnost zřízena, anebo stane-li se tento účel nemožným. Společnost zaniká též tehdy, pokud jeden ze dvou společníků ze společnosti vystoupí.

Zemře-li společník, aniž bylo ujednáno, že společenská smlouva platí i pro jeho dědice, zaniká společnost, měla-li dva společníky. Má-li společnost více společníků, je stanovena pro tento případ vyvratitelná domněnka. Má se za to, že ostatní společníci chtějí setrvat ve společnosti nadále.

Zánik společnosti se týká společníků, ne však vztahů ke třetím osobám. Těm jsou totiž společníci zavázáni společně a nerozdílně.

Zanikne-li společnost, podá správce vyúčtování nejpozději do dvou měsíců od jejího zániku. Společníkům se vydá to, co je jejich vlastnictvím. Společný majetek se rozdělí podle ustanovení o vypořádání spoluvlastnictví.

Pojednaná právní úprava umožňuje bez splnění případné řady formálních povinností pružnou koncentraci činností nebo věci a umožňuje tedy rychle řešit aktuální otázky. To je v současné situaci zvláště potřebné, proto lze využití tohoto smluvního řešení doporučit.

Tichá společnost

Tichá společnost je právní vztah účastníků, z nichž jeden, označovaný jako tichý společník, se podílí vkladem na podnikání podnikatele, t. j. druhého účastníka. Z účasti mu vzniká právo na podíl na zisku.

Důvodová zpráva k občanskému zákoníku navrhla za ustanovení o společnosti civilního práva ustanovení o tiché společnosti. Tím se sledovalo to, že dojde (vyjma zvláštního případu pracovní smlouvy), k úplnému zařazení všech smluvních typů do kodexu. Důvodová zpráva uvedla, že *„vzhledem k tomu, že tichým společníkem může být jakákoli osoba, která uzavírá smlouvu s podnikatelem, není ... důvod vyčleňovat tento smluvní typ mimo občanský zákoník, „... jde o obdobnou situaci jako v případech smluv o pojištění, bankovních smluv a pod.“* Občanskoprávní úprava vychází přitom zásadně z dřívější právní úpravy obchodněprávní.

Tichou společnost upravuje ustanovení § 2747 až § 2755 občanského zákoníku. Ustanovení § 3028 občanského zákoníku určuje, že se tímto zákonem řídí práva a povinnosti vzniklé ode dne nabytí účinnosti, t. j. od 1. 1. 2014. Není-li dále stanoveno jinak, řídí se ustanoveními tohoto zákona i právní poměry týkající se práv osobních, rodinných a věcných; jejich vznik, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se však posuzují podle dosavadních právních předpisů.

Není-li dále stanoveno jinak, řídí se jiné právní poměry vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé, včetně práv a povinností z porušení smluv uzavřených přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, dosavadními právními předpisy. To nebrání ujednání stran, že se tato jejich práva a povinnosti budou řídit tímto zákonem ode dne nabytí jeho účinnosti. To zásadně znamená, že smlouvy uzavřené do 31. 12. 2013 se budou řídit obchodním zákoníkem, a to případně ještě i poměrně dlouho, a teprve smlouvy uzavřené od 1. 1. 2014 se řídí zákoníkem občanským.

Občanskoprávní úprava je zásadně dispozitivní. Ustanovení § 1 odst. 2 totiž určuje, že *„nezakazuje-li to zákon výslovně, mohou si osoby ujednat práva a povinnosti odchylně od zákona; zakázána jsou ujednání porušující dobré mravy, veřejný pořádek nebo právo týkající se postavení osob, včetně práva na ochranu osobnosti“*. Toho je možno vhodně využít a koncipovat konkrétní smluvní vztah odchylně od zákona tak, aby naplnila vůli obou smluvních stran. Upravit lze pak i otázky zákonem neřešené.

Uzavřením smlouvy o tiché společnosti nevznikne obchodní společnost, ani se tím tichý společník nestane podnikatelem, neprovádí se zápis do obchodního rejstříku; vznikne smluvní vztah mezi stranami smlouvy.

Podle základního ustanovení musí smlouva obsahovat podstatné náležitosti tohoto smluvního typu (t. j. v smyslu § 2747):

- tichý společník se zavazuje k vkladu, kterým se bude podílet po celou dobu trvání tiché společnosti na výsledcích podnikání podnikatele a
- podnikatel se zavazuje platit tichému společníkovi podíl na zisku.

Tichá společnost může být ujednána i k účasti tichého společníka jen na provozu některého ze závodů podnikatele. Vzhledem k široké smluvní volnosti bude pak zřejmě možné vymezit, že se tichý společník bude podílet jen na podnikání některé části (resp. některých částí) závodu, pokud u této části (částí) budou pro tuto část sledovány její příslušné ekonomické výsledky. Z textu zákona vyplývá, že není specifikováno, kdo může být tichým společníkem, zatímco druhého účastníka označuje zákon za podnikatele. V praxi i proto vznikaly otázky, kdo může být tichým společníkem, po našem soudu jim může být jakákoli osoba. Současně se kladly otázky, zda může být jakýkoli subjekt i v pozici podnikatele. V situaci, kdy subjekt v pozici podnikatele (z hlediska této smlouvy) nebude

podnikatelem, nelze uzavřít smlouvu o tichém společenství, ale případně jen smlouvu nepojmenovanou.

Další otázkou je, zda jeden podnikatel může mít více tichých společníků na základě jednotlivých smluv. Přestože to zřejmě oslabí "tichost" společníka, zákon takové situace po našem soudu nezakazuje. Nic ani nebrání tomu, aby se někdo stal tichým společníkem na podnikání většího počtu podnikatelů, a to na základě samostatných smluv.

Smlouva nemá předepsanou písemnou formu, uzavření v písemné formě lze však jen doporučit. Mohlo by totiž dojít ke sporům mezi podnikatelem a tichým společníkem o obsah smluvního ujednání a zachycení smlouvy v písemné formě může pak usnadnit dokazování některých skutečností.

Předmětem vkladu může být určitá peněžní částka, určitá věc, právo nebo jiná majetková hodnota využitelná při podnikání. Tichý společník předá podnikateli předmět vkladu bez zbytečného odkladu po vzniku tiché společnosti, nebo mu s ním umožní nakládat. Nestanoví-li se smlouvou jinak, stává se podnikatel převzetím věci, s výjimkou nemovitých věcí, jejím vlastníkem. Je-li předmětem vkladu nemovitá věc, je podnikatel oprávněn k jejímu užívání a požívání. Bude-li vkladem nemovitost a dojde-li ke ztrátě při podnikání, nemůže tedy, podle našeho názoru, ztratit tichý společník vlastnictví nemovitosti. Rozsah jeho vkladu však bude při stejném rozsahu užívání a požívání zkrácen. Po našem soudu, protože může být předmětem vkladu i právo k předmětům průmyslového vlastnictví (např. k ochranné známce), nemuselo by vždy dojít jen k převodu tohoto práva, ale domníváme se, že by mohlo být i sjednáno, že po dobu trvání smluvního vztahu by byl podnikatel oprávněn k výkonu práva.

Tichý společník se podnikání přímo neúčastní, a nemůže tedy jednat a rozhodovat v konkrétních obchodních případech. Protože se ovšem jedná o jeho případný profit či ztrátu, je třeba mu umožnit nahlížet do obchodní dokumentace a znát účetní záznamy podnikatele. Zákon proto stanoví, že je tichý společník oprávněn nahlížet do obchodních dokladů a účetních záznamů týkajících se podnikání, na němž se účastní, a je oprávněn požadovat stejnopis účetní závěrky. K ujednání, které toto právo omezuje nebo vylučuje, se nepřihlíží, osvědčí-li tichý společník rozumný důvod domnívat se, že obchodní doklady nejsou vedeny správně nebo poctivě. Podnikatel pak vydá tichému společníkovi stejnopis účetní závěrky bez zbytečného odkladu po jejím vyhotovení a případném schválení, je-li vyžadováno; k opačnému ujednání se nepřihlíží.

Pro určení podílu tichého společníka na výsledku podnikání je rozhodná účetní závěrka. Podíl na zisku vyplatí podnikatel do třiceti dnů po vyhotovení účetní závěrky a jejím případném schválení, je-li to vyžadováno. K případnému ujednání o tom, že se tichý společník nepodílí na zisku nebo ztrátě se nepřihlíží.

Na ztrátě se tichý společník podílí stejně jako na zisku; nepřihlíží se k opačnému ujednání. Tichý společník se podílí na zisku nebo ztrátě podnikatele v ujednané výši, jinak ve výši určené vzhledem k výši jeho vkladu a zavedené praxi stran, popřípadě vzhledem k zvyklostem. U zisku se jedná o čistý zisk, od kterého se odečte příděl do fondu, který podnikatel vytváří, a se kterým nesmí libovolně nakládat.

Vklad tichého společníka se nezvyšuje o jeho podíl na zisku, který nevybere. Zákon dále stanoví, že se o podíl na ztrátě zkracuje vklad tichého společníka. Tichý společník přitom není povinen při podílu na ztrátě z podnikání svůj vklad doplňovat a na ztrátě se účastní jen do výše svého vkladu. Při eventuálním podílu na zisku a případné ztrátě v následujícím období nelze požadovat vrácení zisku. Pokud by docházelo jen ke ztrátám, není sice společník povinen vklad nijak doplňovat, jestliže by však byl celý jeho vklad vyčerpán, zaniká účast tichého společníka. Smluvně je však zřejmě možno dohodnout možnost, aby tichý společník při ztrátě svůj vklad doplnil.

U tiché společnosti vznikají práva a povinnosti z podnikání vůči třetím osobám pouze podnikateli. Zavázán je jen podnikatel. Tichý společník však za závazky podnikatele ručí, a to ve dvou případech:

- jestliže je jeho jméno obsaženo ve jménu, popř. firmě podnikatele, nebo
- jestliže prohlásí osobě, s níž jedná podnikatel o uzavření smlouvy, že oba podnikají společně.

V ostatních případech tichý společník za závazky podnikatele neručí; za tyto závazky odpovídá podnikatel. Smyslem tichého společenství je právě jeho "skrytost"; vůči třetím osobám by se nemělo nijak projevovat. Pokud k projevení dojde určeným způsobem, má to zákonem stanovené důsledky.

Smlouva může být uzavřena na dobu určitou i neurčitou. Nebyla-li tichá společnost ujednána na určitou dobu, lze ji vypovědět nejpozději 6 měsíců před koncem účetního období.

Tichá společnost (kromě obecných způsobů) se též zrušuje:

- dosáhne-li podíl tichého společníka na ztrátě výše jeho vkladu, ledaže uhradí podíl na ztrátě nebo doplní vklad,
- ukončí-li se podnikání, kterého se tichá společnost týká, nebo
- bylo-li rozhodnuto o úpadku podnikatele nebo tichého společníka, zrušením konkursu po splnění rozvrhového usnesení, zrušením konkursu proto, že majetek je zcela nepostačující, anebo zamítnutím insolvenčního návrhu pro nedostatek majetku.

Po zániku tiché společnosti vydá podnikatel bez zbytečného odkladu vklad upravený o podíl na výsledku svého podnikání podle stavu ke dni zániku tiché společnosti. Vzhledem k poměrně široké dispozitivnosti a stručnosti právní úpravy jsou otevřeny nejrozumnější možnosti smluvních ujednání "ušitých na míru" pro daný případ. Vzhledem k tomu, že tichými společníky bývají často i osoby bez zkušeností v oblasti podnikatelské i smluvní (kteří se odhodlávají, jak praxe ukazuje, ke konzultaci až v případě reálné hrozby ztráty svého vkladu), lze říci, že konstatování o právní pomoci, která je vhodná obecně při přípravě a vzniku smlouvy, zde platí ve zvýšené míře.

V souvislosti s tichým společenstvím je občas někdy s ironií uváděno a používáno jako kritika existence tohoto smluvního typu, že jeho základní funkcí je legalizace "legálně" nabytých prostředků, tento názor však nesdílíme. Podstata takových otázek má své příčiny vzniku jinde, jde o problematiku širší, netýkající se jen tichého společenství.

Tiché společenství, a v tom je jeho smysl, umožňuje soustředit u podnikatelů jistý rozsah volných prostředků (jenž by jinak nebyly k podnikání přímo určeny), a tím přispívá k zapojení do podnikatelské činnosti subjektů, které se z nejrůznějších důvodů nechtějí podílet na podnikání jiným (otevřeným) způsobem.

Literatura

- CISKO, L., 2020. *Zodpovednosť za vady plnenia v kúpnej zmluve v obchodovaní*. Praha: Leges, 136 s. ISBN 978-80-7502-429-9.
- KINDL, M. a A. ROZEHNAL, 2019. *Občanský zákoník 2. díl*. Plzeň: A. Čeněk, 992 s. ISBN 978-80-7380-742-9.
- LIŠKA, P., 1999. *Zákon o bankách a předpisy související*. Praha: C. H. Beck, 677 s. ISBN 978-80-7179-176-8.

- RABAN, P. a kol., 2019. *Závazkové právo*. Brno: V. Klemm, 532 s. ISBN 978-80-8771-318-1.
- SCHELLE, K. a J. TAUCHEN, 2012. *Občanské zákoníky*. Ostrava: Key Publishing, 1020 s. ISBN 978-80-7418-146-7.
- MAMOJKA, M. a kol., 2005. *Základy obchodného práva*. Bratislava: Akadémia Policajného sboru, 298 s. ISBN 80-854-333-X.
- OVEČKOVÁ, O. a kol., 2017. *Obchodný zákonník, veľký komentár, zväzok 1 a 2*. Bratislava: Wolters Kluwer, 3192 s. ISBN 978-80-8168-573-6.

Keywords: Law, civil law, civil code, contract, company, silent partnership

Summary

In many cases, neither efforts may be not sufficient nor the property of an individual for the necessary purpose and it is advisable for the persons to associate themselves into activities or things without the formation of another person. This allows the contract company conclusion.

By the Treaty on a silent partnership, silent partner undertakes to deposit, which will be involved throughout the duration of the company on business entrepreneurs, and the entrepreneur undertakes to pay for profit to a silent partnership. Silent partnership conclusion does not create a company, nor does the silent partner become an entrepreneur, no entry in the Commercial Register is made, but a contractual relationship among the parties arises.

*prof. JUDr. Karel Marek, CSc.
Fakulta právnická a správnická štúdií
Vysoká škola finanční a správní Praha
e-mail: k.marek@centrum.cz*

Recenzent: prof. JUDr. Mojmír Mamojka, PhD.